

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izzemljeno nedelje in praznika. // Inzerati do 80 petih vrst 6 Din 2, do 100 vrst 6 Din 2,50, od 100 do 300 vrst 6 Din 3, večji inzerati petih vrst 6 Din 4, Popust po dogovoru, inzerati davki posebej. // Slovenski Narod valjo mesečno v Jugoslaviji Din 12, za inozemstvo Din 25. // Fotokopij se ne vročajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knjižna ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Gregorijev trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Slovenskega ulica 1, telefon št. 65 // Podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 // SESNICE, Ob kolodvoru 101 // SLOVENU GRADEC, Slovniški trg 5 // Poštna bralnice v Ljubljani št. 10.351.

Normalen potek pogajanj:

Finska pripravljena na kompromis

Po zadnjih vesteh je Moskva omilila svoje zahteve in se zdi, da bo spor mirno rešen brez posebne moralne in materialne škode za Finsko — Novi varnostni ukrepi na Finskem

Helsinki, 7. nov. e. Kakor javljajo iz službenih virov, pogajanja v Moskvi potekajo normalno. Ker se je večer pričelo praznovanje 22 letnice obstoja SSSR, so bila pogajanja za dva ali tri dni prekinjena. Finski delegati v Moskvi so bili povabljeni, da se udeležijo snočne svečanosti moskovske mestne uprave in današnje velike parade v Kremlju.

Iz najzanesljivejših virov se izve, da je Finska popolnoma razumela, da mora priti ruskim zahtevam naproti in da je vsa stvar v tem, da se izvrši vse kolikor mogoče najmanj občutljivo za Finsko. Skoro popolnoma je že rešeno vprašanje odstojne v pomorskem področju napram Leningradu. Vse kaže, da je Finska v načelu pripravljena, da odstopi nekaj ozemlja tudi na jugozapadu, kjer hoče Rusija svo-

ja pomorska oporišča. Vsekakor bi bilo za Finsko laže, če bi šlo za otok Utö, ne pa za področje v okolici Hangö. Zadeva bo vsekakor rešena v teh dneh. Tako mislijo, če ne bi bilo slabih vplivov in pritiska od zunaj, da je lahko pričakovati v najkrajšem času dosego popolnega sporazuma med Finsko in Rusijo in da se tako ognje nevarnosti novega vojnega požara na severu Evrope.

Predsednik Sveta komisarjev Molotov je večerj v svojem govoru na sovjetskih svečanostih v Moskvi večkrat poudarjal, da Rusija ne želi vojne, toda se boji političnih intrig, ki nevturalne države silijo v vojno.

Helsinki, 7. nov. e. Po vesteh iz Moskve sovjetski tisk ne piše več tako, kakor je pisala pretekli dne moskovska »Pravda«.

Nasprotno, ves sovjetski tisk kaže zelo prijateljsko razpoloženje do Finske in smatra, da je zadnji govor zunanega ministra Erikka v marsičem izboljšal položaj.

Curih, 7. nov. s. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Helsinkov, da v tamkašnjih političnih krogih računajo z možnostjo kompromisne rešitve v rusko-finskih pogajanjih. Pa tudi če bi bila pogajanja prekinjena, mislijo, da bo mogoče najti mirno rešitev spornih vprašanj. Kljub temu pa so zveze iz Finske z inozemstvom od večerj datje otežene. Značilno za finsko-švedsko solidarnost je, da so letos prvič Svedci v Finski slovesno proslavili obletnico smrti velikega švedskega kralja Gustava Adolfa. Proslave so imele značaj patriotskih manifestacij tudi za Finsko.

London, 7. nov. s. Po poročilih iz Helsinkov je uvedla finska vlada cenzuro za ves poštni telefonski in telegrafski promet. Odrejena je tudi zaplenitev vseh publikacij, ki bi škodovala javnim interesom. Vlada dekret tudi čloča, da more vlada odrediti preselitev civilnega prebivalstva v druga ozemlja.

Nemčija ni zadovoljna

Stockholm, 7. nov. s. Nekateri švedski časopisi poročajo iz Berlina, da nemška vlada nikakor ni zadovoljna z rusko politiko nasproti Finski. Nemška vlada je baje pričakovala, da bo postopala Rusija nasproti Finski na milejši način. Nemčija baje tudi ne bi dopustila, da bi Rusija po ureditvi svojih odnosov s Finsko postavila kakršnekoli zahteve še Svedski in Norveški.

Iz notranje politike

ČLOVEK IMA SAMO ENO DOMOVINO

»Kakor hitro pride v neki državi, v kateri so nacionalno plemenski elementi zelo močni, načelo decentralizacije in avtonomije v večji meri do izraza, potem je potrebna akcija onih elementov, ki imajo pri svojem delu vedno in v prvi vrsti pred očmi celoto in ki želijo življenje poedinih nacionalno plemenskih veličin in državno-pravno avtonomnih edinic spraviti v sklad in ga podrediti pojmu celote.« Tako piše spletni »Narodni list« in nadaljuje:

»Celo v Sviici, ki se je v svojem prvem začetku izoblikovala kot konfederacija tolikih kantov s stoletnimi tradicijami in zgodovinskimi mejami, je skupno socialno in politično življenje oblikovalo pojem enega naroda. K temu so največ pripomogli politični in kulturni pokreti, organizacije, stranke in časopisi, ki so okoli sebe in v svojih vrstah zbirali Sviicarje brez razlike na njih jezik, vero in kontenstsko pripadnost. Tako se je v majini Sviici rodila velika beseda: Človek ima lahko samo eno domovino, kakor ima samo eno mater!

Ta mati — domovina za vsakega Sviicarja, na naj bo kdo in francoskega kantona Zeneve, nemškega kantona Cur'ha ali italijanskega kantona Ticina, je bila vedno samo — Svica.«

NEAKTUALNO POLEMIKO

vedijo sarajevski listi o vprašanju bodoče ureditve Bosne in Hercegovine, pravi »Hrvatski dnevnik«, ki piše med drugim:

»Ne more se namreč niti muslimanom odrediti pravica, da soodločujejo o bodočnosti kraja, kjer žive že od nekdaj. Prav tako se z druge strani ne more smatrati vprašanje avtonomije Bosne in Hercegovine kot problem hegemonije Srbov nad Hrvatmi ali Hrvatov nad Srbi. Če bi bosenski problem tako razumevali in če bi avtonomija Bosne imela ta namen, potem bi bila avtonomija najslabša rešitev. Sporazum med Hrvatmi in Srbi se mora v celoti izvesti. Ne smejo ostati žarišča poznejših sporov, ki bi mogli zastrupiti odnose tudi v drugih avtonomnih edinicah. Avtonomija Bosne in Hercegovine bo le tedaj opravljena, če se bodo tam normalizirali odnosi med Srbi in Hrvatmi in če bo postala točka, ki bo privlačevala tako ene kakor druge. Ne sme pa biti kamen spetike. Z ureditvijo Bosne se ne smejo prepustiti muslimani na milost in nemilost srbskemu pravoslavstvu ali hrvatsko katoliškemu elementu. Muslimani so ali Hrvatji, ali so Srbi, ne pa pripadniki katkega drugega naroda. Zato je treba ravnati z njimi kot z enakopravnimi brati.«

Sleer pa po sodbi »Hrvatskega dnevnika« vprašanje Bosne in Hercegovine v sedanjih političnih situaciji itak ni aktualno.

Medtem je podal večerj minister za šume in rudnike dr. Džifer Kulenović novinarjem daljšo izjavo, v kateri je poudaril, da se bo po njegovem mnenju morala ob priliki dokončne preureditve države ustanoviti tudi posebna edinca iz Bosne in Hercegovine, ki bi bila posebna pomena za državno edinstvo. Ker imata Bosna in Hercegovina specifičen jugoslovenski značaj.

ZASLUGE NASE DINASTIJE

»Journal de Geneve« priobčuje uvodnik pod naslovom »Jugoslavija danes, v katerem piše o notranji in vnanji politiki naše države. O naši notranji politiki pravi, da je Jugoslavija danes na razpotju svoje zgodovine. Značilno je, da je Jugoslavija v začetku vojne začela izvajati svoje notranje reforme. Po zaslugi modre politike kneza Pavla in daljnovidnosti dr. Mačka je Jugoslaviji uspelo likvidirati svoje notranje vprašanje brez vsake tuje intervencije, ki bi se vmešala v njene notranje razmere. Na koncu omenja članek zaslug dinastije za okrepitev Jugoslavije in pravi, da je moč naša država v začetku krize, kakršne Evropa še ni doživela, izvesti svoje notranje reforme, za katere je popolnoma zrela.

MINISTER DR. BUDISAVLJEVIĆ PRI PETRU ŽIVKOVICU

Te dni je minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Srdjan Budisavljević kot novi predsednik SDS posetil predsednika JNS Petra Živkovića na njegovem stanovanju. Oba politika sta ostala doigo v priščnem razgovoru.

FRED VOLITVAMI V NARODNO SKUPŠČINO

Današnja »Politika« ugotavlja v svoji razpravi o političnem položaju v zvezi s številnimi konferencami v predsedništvu vlade, da so razpravljali predvsem o bližnjih skupščinskih in občinskih volitvah. Prvočino je prevladovala stališče, da se najprej izvrše izpremembe v zakonu o občinskih ter uveljavijo načelo tajnega glasovanja, razširijo občinske samouprave, razpišejo občinske volitve in šele nato raspisejo volitve v narodno skupščino na podlagi novega volilnega reda. To stališče je zastopal sam predsednik vlade. Medtem je po omenjenih posvetovanjih predsednik vlade sprejel načelo, da se najprej izvršijo volitve v narodno skupščino. V ta namen je bil določen širši odbor ministrov, ki naj izdelata načrt zakona o volitvah narodnih poslancev, ki naj bi bile še v kratkem raspisane. Večerj je imel tudi dr. Maček daljši razgovor s predsednikom vlade.

Za nevtralni blok balkanskih držav

V Turčiji zasledujejo z veliko pozornostjo italijansko politiko na Balkanu za ohranitev sedanjega stanja

Carigrad, 7. nov. e. Dočim so pred dnevi tukajšnji politični krogi videli nekako razliko v političnih težnjah posameznih držav za ustvaritev nevtralnega bloka balkanskih držav, danes v Turčiji pozdravljajo ustanovitve takega bloka. V Turčiji je bilo zboljšanje odnosov z Italijo sprejeto zelo povoljno. Tukajšnji politični krogi se izražajo pohvalno o italijanski politični gesti in njenih namelih za ustvaritev stalnega stanja na Balkanu. Odkrito se poudarja, da turško javno mnenje centi to politično akcijo italijanske vlade.

Polslužbeni carigradski list »Junghuriet« poudarja, da vsaka država, ki dela za stabilizacijo situacije na Balkanu, lahko računa na naklonjenost Turčije in po potrebi tudi z njeno pomočjo. Edina želja in pogoj Turčije je, ohranitev statusa quo na Balkanu.

V tukajšnjih političnih krogih pripisujejo temu veliko važnost, ker je s tem jasno izraženo mišljenje Turčije o ustvaritvi nevtralnega bloka na Balkanu. Poudarjajo, da italijanska gesta napram Grški in njena želja glede ohranitve statusa quo in miru na Balkanu služijo koristim Italije in hkrati tudi človečanstvu. Poudarjajo, da stopajo odnosi med Italijo in Turčijo v novo fazo prijateljstva. Zato tudi naglašajo, da ne obstoje več nikake ovire za ohranitev in vzpostavitev prijateljskih odnosov med Italijo in Turčijo, dokler vlada mir na Balkanu.

Bolgarija in Rusija

Sofija, 7. novembra. AA. Havas: O prihodnjem predaju svojih akreditivnih pismem je novi sovjetski poslanik Lavrentjev med drugim dejal: Trudil se bom, da se zavarujejo dobri odnosi med Rusijo in Bolgarijo tako na političnem, kakor na go-

spodarskem in kulturnem polju. Utrditev dobrih odnosov med Rusijo in Bolgarijo sloni na zgodovinski tradiciji obeh narodov in na medsebojnem razumevanju problemov, ki se nam postavljajo. Vse to bo pripomoglo k delu za mir v Evropi.

Bolgarski kralj Boris je odgovoril: Bolgarski narod vdano dela za zboljšanje svojega položaja, ker je istotako pristaš miru in mednarodnega sodelovanja. Zaradi tega sprejemam s posebnim zadovoljstvom vaše zagotavljanje, da boste vložili ves svoj trud, da po želji vaše vlade gojite iskreno sodelovanje ter utrjujejo politične in kulturne zveze med Rusijo in Bolgarijo.

London, 7. nov. s. Iz Ankare poročajo, da je turški parlament odstopil predlog za ratifikacijo angleško-francosko-turške pogodbe skupno zunanje-političnemu in narodno-obrambnemu odboru, da tako pospeši čimprejšnjo ratifikacijo pogodbe.

Von Papan pri Kjosjevanovu

Sofija, 7. nov. e. Večerj je prišel nemški veleposlanik v Ankari von Papan v Sofijo. Hotel je nato odpotovati z orient ekspresom in čas, ki mu je bil na razpolago, je porabil za to, da se je s kolodvoru odpeljal v mesto, kjer je obiskal ministrskega predsednika dr. Kjosjevanova. Službeni komunikacije naglašajo, da je bil ta obisk le vjudnostnega značaja. Ob 16. bi moral Papan nadaljevati potovanje v Ankaru, toda orientekspres je imel 6 ur zamude. Papan je ostal v mestu in se odpeljal šele ob 23. v Ankaru.

Carigrad, 7. nov. e. V petek 10. t.m. bodo v vsej Turčiji spominske svečanosti o priliki prve obletnice smrti Kemala Atatürka.

Vojaško sodelovanje Belgija — Holandska

Nenaden sestanek belgijskega kralja s holandsko kraljico — Popolna solidarnost francoskega naroda — Vatikansko glasilo o možnosti nove nemške mirovne ofenzive

London, 7. nov. s. Sinoči je nenadoma dospel v Haag belgijski kralj Leopold v spremstvu zunanega ministra Spaaka. Kralj Leopold je imel ob pol dveh zjutraj razgovor s holandsko kraljico Viljemino, istočasno pa sta konferirala belgijski in holandski zunanji ministri. Obisk belgijskega kralja je prišel za javnost popolnoma ne pričakovano. O razgovoru ni bilo izdano nobeno uradno poročilo. Mislijo, da je predmet razgovorov okrepitev sodelovanja med Belgijo in Holandsko v sedanjem položaju. Nekateri današnji danski časopisi poročajo, da je konferenca v zvezi s koncentracijo nemške vojskove na belgijski in holandski mejli. Kralj Leopold se vrne v Bruselj danes.

Paris, 7. nov. AA. (Havas) Nemci zadnje čase insistirajo na tem, da bi dognali francoske vojne cilje. »Epoque« vidi v tem past, ki jo nastavlja sovražnik, da bi razdvoji Francijo in Veliko Britanijo. List pravi, da je Daladier zadosti spreten, da ne bo padel v to past. Nemčija, pravi glavni urednik lista, nima potrebe, da bi spravevala o naših vojnih ciljih. Nemčija je napadla Poljsko, ki je bila zvezana s Francijo in Veliko Britanijo s formalno in javno obrambno pogodbo.

Glavni urednik lista »Ere Nouvelle« piše v istem smislu in končuje svoj članek v popolnem soglasju s »Timesom«, poudarjajoč, da mora mir prinesiti popolno varnost.

O priliki volitev generalnih svetnikov pišejo pariški listi tudi o notranje-političnem življenju v Franciji. »Matin« podaja točen odmev javnosti, ko ugotavlja, da so francoske pokrajinske skupščine v sedanjem položaju jasno pokazale splošno narodno občutje. Enodušno, kakor se je moglo tudi pričakovati, se je na meji generalnih svetov v govoru njihovega predsednika izrazila popolna solidarnost naroda. Ta solidarnost se kaže v popolnem zaupanju do vlade in njenega šefa in v občudovanju in spoštovanju do vojakov na fronti.

Rim, 7. nov. o. Zastoj vojaških operacij na zapadni fronti se smatra na podlagi vesti londonskih listov kot znak, da bo morda Nemčija v kratkem podvela novo mirovno ofenzivo, dočim trdijo nekatere vesti iz nevtralnih držav, kakor iz Nizozemske, Belgije in Švedske, da predstavlja ta zastoj le mir pred viharjem.

V zvezi s tem »Osservatore Romano« ne izključuje možnosti, da ne bi stiki, ki jih

vojuječe se države vzdržujejo s svojimi prijatelji, mogli nekoliko zboljšati položaja, vendar pa to še ne bi pomenilo, da obstoje potrebni pogoji, na podlagi katerih bi se razvoj sedanjega konflikta prenesele z vojaškega na diplomatski teren. Ker bi bilo zelo težko priti do kake nove formule kot osnove za pogajanja. Stališča in stremeljanja vojujočih se držav si toliko nasprotujejo, da ni mogoče videti načina, pravi »Osservatore Romano«, kako bi se premostil prepad, ki loči sprte stranke.

London, 7. novembra. AA. (Reuter) Britansko informacijsko ministrstvo poroča:

V eni največjih zračnih borb

od začetka vojne se je izkazala premoč francoskega letalstva tako v kvaliteti pilotov kakor tudi v materialu

Paris, 7. nov. s. V ostri borbi je 9 francoskih borbenih letal večerj napadla skupino 27 nemških borbenih letal. 9 nemških letal je bilo sestreljenih, 7 od teh jih je padlo na francosko ozemlje. Vsa francoska letala so se vrnila.

Paris, 7. novembra. AA. (Havas) Kakor se vidi iz snočnega sporočila vrhovnega poveljstva, je bila večerj ena največjih zračnih borb od začetka vojne. Potek borbe dela največjo čast francoskemu letal-

stvu. Sporočilo je kratko, toda toliko bolj govornjo dejstva. Ene francoske letalo se je borilo proti trem nemškim. Zbili smo 9 nemških letal, vseh 9 francoskih letal pa se je vrnilo v svoja oporišča, ne da bi bila poškodovana. Ob tej priliki je treba naglasiti neverjetno hitrost in spretnost francoskih letalcev, kakor tudi njihovo junaštvo, ker se je 9 francoskih letal hrabro spustilo v borbo proti 27 nemškim letalom.

Večerj je več britanskih letal izvršilo zelo uspešne ogled nad zabodno Nemčijo in napravilo več fotografij. Po končanih ogledih so se letala vrnila v svoja oporišča, razen enega, čigar usoda še ni znana.

Paris, 7. nov. s. Francoska letala so večerj izvedla večje izvidniške poleta nad nemškimi ozemljem. Nikjer niso opazila večje koncentracije nemških čet.

Francosko vojno poročilo

Paris, 7. nov. s. Današnje 127. francosko vojno poročilo pravi: Noč je bila mirna na zapadni fronti.

Smrt župana patriota-mučenika

Bruselj, 7. nov. i. Večerj je v Bruslju umrl dolgoletni popularni župan Adolf Max, eden najpomembnejših belgijskih politikov in javnih delavcev, ki je zlasti med svetovno vojno mnogo storil za svojo domovino. Zaradi tega so ga Nemci tudi zaprli in je ostal ves čas vojne v ječi. Po vojni je bil izvoljen v belgijski parlament in je bil tudi dvakrat minister. Pokojnik, ki je bil vodja lileralcev, je bil tudi 30 let mestni župa.

Bruselj, 7. nov. AA. (Havas) Kralj Leopold se je poklonil pred truplom Adolfa Maxa in dalj časa kropil pokojnika, da se tako pokloni v imenu vse Belgije dolgoletnemu bruseljskemu županu.

Smrt Adolfa Maxa, je izjavil predsednik vlade Pierlot, mi je šlo zelo do živga in prav tako tudi vsem Belgijcem.

Znana francoska dramska umetnica Cecile Sorel, ki je gnoči nastopila v drami »Sappho«, se je v četrtem dejanju z nekaj besedami spomnila pokojnika in mu izkazala čast. Vse gledališče je vstalo in toplo pozdravilo umetnico z vzkliki: Slava mu! Živela Francija!

»City of Flint« še v Bergenu

London, 7. nov. e. Radio London javlja da »City of Flint« še ni odplula iz Bergena. Kapetan je poslal radiogram v Washington, v katerem je podal poročilo o dogodkih od onega trenutka dalje, ko je »City of Flint« padla v oblast nemški križarki »Deutschland«. Ameriška poslanica v Norveški gospa Harriman je prišla v Bergen in sprejela poročilo kapitana na znanje.

Bergen, 7. nov. s. Tako ameriška poslanica v Norveški, kakor tudi nemški konzul v Bergenu, sta imela posvetovanja s kapitanom ladje »City of Flint«. Po zadnjih poročilih ladja še za nedolgo čas ne bo odplula iz Bergena. Zdi se, da bo ladja svoji tovor izkrcala v Bergenu.

Oslo, 7. nov. AA. (Reuter) Nemško posadko, ki je bila zavezala ameriško ladjo »City of Flint« so internirali v neki norveški trdnjavi blizu švedske meje skupaj s

nemškimi letalci, ki so jih pred kratkim rešili na južni obali Norveške.

Po spremembi nevtralnostnega zakona

Washington, 7. nov. s. Ameriški pomorski komisiji je bil predložen predlog, da bi devet največjih ameriških trgovinskih ladij formalno prešlo v last Panamske republike, kar bi jim omogočilo, da bi se nadalje plule v luke vojujočih se držav. Komisija je sklepanje o predlogu odložila, ker se še ni mogla prepričati, da taka odločitev ne bi kršila novega nevtralnostnega zakona. Vsekakor komisija ne bo dovolila, da bi se vlada Zedinjenih držav zaradi teh ladij mogla zaplesti v diplomatske konflikte ali da bi ameriški državljani potovali na teh ladjah.

Washington, 7. nov. AA. (Havas) Pravilnik, ki pojasnjuje izvajanje dekreta predsednika USA o nevtralnosti in o vojnem območju, dovoljuje plovbo v tem območju tistim ameriškim ladjam, ki bi izselile ameriške državljane, in ladjam, ki bi plule pod zastavo Rdečega križa. Ameriški državljani pa ne bodo smeli potovati z ladjami bojujočih se držav v vodah okoli evropske celine.

Važen zdravniški izum

Paris, 7. nov. AA. (Havas) Francoska znanstvena akademija je večerj dobila obvestilo, da sta zdravnik Ramond in Lemailler odkrila serum za tetanus. Rezultati, ki so jih dali njuni eksperimenti, so odlični. Pokazalo se je, da vbrisanje tega novega seruma trajno imunizira ne samo ljudi, ampak tudi živali. Izum je tem važnejši, ker so med vojno primeri tetanusa zelo pogosti.

Drevi bo goverili Halifax

London, 7. nov. e. Ministrstvo za informacije javlja, da bo zunanji minister lord Halifax drevi ob 11.15 govoril po radiu. Govor bodo prenašale vse angleške postaje na srednjih in dolgih valovih, na kratkih valovih pa jih bodo ponovili ob 1.15 ter ob 7.15 v sredo 8. t. m.

Gospodarsko sodelovanje med Nemčijo in Rusijo

Rezultati so še tajni — Repatricija Nemcev s poljskega ozemlja, ki so ga zasedli Rusi

Berlin, 7. nov. 5. Od svojega prihoda v Nemčijo so člani ruske delegacije v stalnem stiku z nemškimi gospodarskimi činitelji. Dasi gre delo v pospešenem tempu od rok, vendar mislijo, da bo do končnega zaključka vendar še poteklo najmanj dva tedna. V pristojnih krogih drže rezultate v največji tajnosti. Pravilo samo to, da je doseženo že dosežen sporazum in da je nadaljnje delo edino še glede na sodelovanje za praktični načrt, pa katerem naj bi se nakupljeno blago dobavilo. Sodeč po nekaterih okoliščinah kaže, da je bil dosežen sporazum v zadovoljstvo obeh strani in da se bodo pogajanja vodila tudi še po odhodu sovjetskega komisarja Devožijana.

Berlin, 7. nov. 6. Po podpisu sporazuma o repatriaciji Nemcev iz Vzhodne Galicije in Volinije v rajh ter Belorusov in Malorusov z obeh strani meja nemško-ruskim interesov v Rusijo je dosežena podlaga za preseljevanje nemške manjšine v rajh. Tako po podpisu tega sporazuma so že mešane nemško - ruske komisije pričele svoje delo. V Berlinu mislijo, da bo to delo končano v pospešenem tempu in računajo, da bo v najkrajšem času prva skupina nemške manjšine krenila v svojo domovino. Repatriacija se bo tudi tu vršila po svobodni volji vsakega posameznika, odnosno vsak prebivalec nemškega pokraja bo lahko sam odločil ali se želi vrniti v Nemčijo, ali za vedno izgubiti vsak stik s svojo domovino.

Kakor se izve, bodo iste ugodnosti uživale tudi osebe, ki se vrnejo v Rusijo. Doseženi sporazum smatrajo v Berlinu za

ponoven dokaz nemško-ruskega prijateljstva, ker s tem ni odstranjen samo eventualni povod za poslabšanje dobrih odnosov, temveč je rešeno tudi vprašanje imetja izseljencev na način, ki bo zadovoljil obe strani.

V Nemčiji vpoklicani Danci

London, 7. nov. AA. (Havas). Mnogo ljudi, ki pripadajo danaki manjšini na nemškem ozemlju blizu slesziške meje, so Nemci pozvali pod zastavo. Med njimi je tudi Fréderik Trensén, eden izmed voditeljev danske manjšinske stranke na jugu Jütlanda.

Nemška propaganda na Danskem

Kodanj, 7. nov. br. Kakor poročajo nekateri listi, se je pod pokroviteljstvom nemške vlade v Kodanju ustanovil večji oglašni urad, ki skuša vplivati na vodstva listov v tem smislu, da bi objavljala v svojih listih nemška poročila o posameznih dogodkih, za kar bi Nemci v teh listih objavljali svoje oglase.

Vprašanje Nemcev na Balkanu

Curih, 7. nov. 5. »Neue Zürcher Zeitung« prinaša dalje poročilo svojega dopisnika iz Beograda o možnosti preseljevanja narodnih nemških manjšin iz južnovzhodne Evrope in z Balkana.

Dan 1. decembra bo za našo dolino še poseben praznik in da bo slavnost v resnici vredna njega, skrbimo val, da se odkritja udeležimo v čim večjem številu. Pozivamo tam potem vse organizacije, brez razlike političnih in svetovnih naziranj, da se ta dan vsi kot bratje in sestre zdimo pred njegovim likom in se še enkrat zaobljubimo, da bomo šivali Jugoslavijo.

Velik požar pri Slovenjgradcu

Slovenjgradec, 6. novembra. V nedeljo večer je izbruhnil velik požar, ki je uničil gospodarsko poslopje posestnika Sedovnika Franca po domače župka v Vrham. Mogočni ognjeni zublji so hipoma razsvetlili nebo, da se je ognjeni sij videl v Slovenjgradcu, čeravno so oddaljene vrhe eno uro in pol. Gospodarsko poslopje je bilo dolgo 23 m in široko 9 m, krito je bilo s škodli in slamo, spodnji del je zidan in v njem so bili dobro urejeni hlevi. Zgornji prostori so bili napolnjeni s senom, slamo ter gospodarskimi in poljedelskimi stroji.

Posvetovanje turističnih strokovnjakov

Čudno se nam zdi, da zastopniki tiska na posvetovanje niso bili vabljeni

Ljubljana, 7. novembra. Včeraj zvečer so se v Ljubljani čisto na tihem zbrali turistični strokovnjaki dravske banovine, lastniki in direktorji naših pomembnejših turističnih krajev in uradniki obeh slovenskih turističnih zvez. O čem so razpravljali, ni znano, ker na ta sestanek zastopniki tiska niso bili vabljeni. Slovenski turistični zvezi sta tudi ob tej priliki pozabili — in to smo v našem tisku že večkrat poudarili — da se v združena predvsem od dajatev javnih ustanov in njihovih podpor in da sta torej dolžni javnosti dajati pojasnila tako, da vsem važnejšim sestankom prisostvujejo tudi zastopniki tiska, ne pa da po končanem sejah zvezi po svoje priročno poročila in jih objavljata, kakor je počela njima vse. Toda slovenski turistični zvezi, ki sta tudi sicer ob vsaki priliki postali gluhi za vse navzven naše javnosti, sta tudi ob tej priliki pozabili na svoje moralne obveznosti do prav te javnosti, ki ju podpira in vzdržuje in ki sta pri njej v zadnjem času spet trkali na vrata s prošnjami za zvišanje podpov za njuno vzdrževanje. Zaupno smo zvedeli, da so na včeraj-

Ognjen so opazili najprej domači, toda še praden je mogla priti pomoč od bližnjih sosedov, je že bilo vse poslopje v plamenih. S požarovalnostjo domačih in sosedov se je posrečilo rešiti vsjo živino. Na kraj požara so pripeli tukajšnji in dravograjski orožniki. Vse ljudstvo je moralo paziti, da ogenj ni zajel hiše oddaljene 10 m od požara, katero so ognjeni zublji že začeli oblisovati. Toda požarovalnost ljudstva in orožništva se je treba zahvaliti, da je stanovanjska hiša ostala nepoškodovana, pač pa je gospodarsko poslopje do tal pogorelo, ostali so samo stranski zidovi.

Po dosedanjih ugotovitvah orožništva in zdravnikov je najbrž zažgal poslopje okoli 55-letni bresopolnik Pogač Avgust, pristojen v Vuzenici, ki je postal tudi sam žrtve požara. Orožniki so našli v pepelu korve, o katerih so zdravniki ugotovili, da so človeške. Pogač Avgust je bil v nedeljo popoldne odpuščen iz tuk. bolnice in se je zvečer pojavil pri Sedovniku pijan. Potem je pa brez sledu izginil.

Skodo cenijo na 80.000 din, zavarovan je pa bil Sedovnik za 21.000.

često nagaja začetnikom. Dikcije, mimike, okretnosti pa se bodo še privadili. Pred pričetkom drugega dela so igralci v znak hvalečnosti izročili režiserju bratu Rihl, ki se vrsto let uspešno vodi sokolsko dramsko družino, pozlačen lorovor venec z državno trobojnico in posvetilom. Bil je res lep večer, škoda le, da je zadrževal bil medel, toda pri reprizi bo odpravljen še marsikak nedostatek. Le tako naprej!

Baločnica

KOLEDAR
Danes: Torek, 7. novembra katoličani: Engelbert, Zdenko
DEZURNE LEKARNE
Kino Matica: Demonska simfonija
Kino Sloga: Zou-Zou Sestra ali ljubica
Kino Union: Brezdomci
Razstava likovnih umetnic v Jakopičevem paviljonu, odprta od 9. do 18.
DANAŠNJE PRIREDITVE
Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri
Torek, 7. novembra: Zaprt
Sreda, 8. novembra: Hudičev učenc. Red Sreda.
Četrtek, 9. novembra: Antigona. Red Četrtek.
Petek, 10. novembra: Neopravičena ura. Znižane cene od 20 din navzdol. Izven.
Sobota, 11. novembra: Kozarec vode. Red A
OPERA
Začetek ob 20. uri
Torek, 7. novembra: Glumač Matere božje. Red B.
Sreda, 8. novembra: Zaprt.
Četrtek, 9. novembra: Figarova svatba. Premiera. Premierski abonma.
Petek, 10. novembra: Ob 15. Trubadur. Dijaška predstava. Globoko znizane cene.

S filmskega platna

Kino Matica: Demonska simfonija. Ameriški film o muziki, ki si je osvobodila svete, to je zmagi swingov in jazz-slagerjev. Danes imamo lahko odklonjeno stališče da je slagerška muzika zmagala v Ameriki in tudi v Evropi v povojnih letih. Kako se je za tako glasbo vnel mlad dirigent (Tyronne Power) protokol skozi vse gmotne in ljubezenske težave ter ustvaril svoje sanje o velikem lastnem orkestru, kaže ta film v dovršeni obliki. Petro je dejanje, odlično je film zrežiran, ra pretek je slagerjev, ki človeku pomladiše noge in mu tudi srce naredi sentimentalno. Režiser in producent nista imela posebnih umetniških ambicij s tem filmom, a film je solidno zgrajen in tudi podrguro uro dobre lahke zabave. Za nas je tudi zanimiv, ker nam odkrije mentaliteto Amerike, v kolikor se pokaže v navdušenju za slagerško muziko. V filmu pa je vse polno pristnih človeških strani in življenja muzikantov, barskih pevk in velikomestnega ponočnega življenja. Razkošne so glasbene ravje, pa še za oči ničkoliko v vsakem prizoru in ker je jazz opazil tudi nas, lahko tudi tak film z zadovoljstvom gledamo in poslušamo.

Vlomi in tatvine

Ljubljana, 7. novembra. Profesorjevi soprog Mariji Teršanovi iz Ljubljane je tat pri izstopu iz dolenskega vlaka na glavnem kolodvoru ukradel črno ročno torbico, v kateri je imela 770 din. Zeleniško legitimizacijo in nekaj drugih malenkosti. Ivanu Blizjaku je tat v gneči na Vodnikovem trgu izmaknil iz žepa 800 din vredno žepno uro, znamke »Lanco« in zlato veržico s štenki. — V nedeljo je bila ukrajenska trgovca Ivanu Resniku z Gorenjskega žepna ura, vredna 400 din z veržico in denarnico, v kateri je imel 500 din ter nekaj drobiža. V gneči v tramvaju je bila ukradena tudi Justa Bilš, ki ji je tat izmaknil denarnico s 350 din.

Na Vodnikovi cesti v šiški je bilo vlomljeno v mizarstvo delavnico Avgusta Čereta. Vlomilec je najbrž iskal denar, ker ga pa ni našel, je odnesel za okrog 1300 din orodja in nov katalog za pohištvo. — V šiški ulici je bilo vlomljeno v mizarstvo delavnico Ivana R., kjer je tat odnesel nekaj obleke in nekaj malenkosti in vrednosti okrog 200 din. — Na Sv. Petra cesti je vdrl vlomilec v stanovanje J. Morže in ukradel iz predsobe črno ročno torbico, v kateri je bila zlata zobna krova, topomer in nekaj drugih predmetov. Vlomilec je poskušal priti tudi v drugo sobo, a ga je prebrž ustrašil ropota in izginil. Iz psarne stavbnika Hribernika na Resljevi cesti je bila te dni ukradena rjava usnjata listnica, v kateri je bilo 300 din, legitimizacija in nekaj listin. — Na Poljanski cesti pa je bilo vlomljeno v stanovanje Ivana Lipošiča, ki mu je tat odnesel kovček z obleko in raznimi dragocennostmi in skupni vrednosti nekaj nad 1500 dinarjev.

Iz Radeč

Dražba zemljišča. Dne 27. decembra t. l. bo ob 10. uri na sodišču v Radečah javna dražba zemljišča in sicer zemljiška knjiga Hotemec njiva s površino 1471 kv. metrov. Cenilna vrednost je 2.942 din. najmanjši ponudek je 1.961 din. Vsak ponudnik mora pred pričetkom dražbe položiti kot varščino 294,25 din. Pod najmanjšim ponudnikom se ne bo prodajalo.

Vojna komisija kupuje konje. Vojna komisija 4. armijske oblasti v Zagrebu razglasa, da kupi večje število konj, sposobnih za vojaške potrebe. Konji se bodo kupovali vsako sredo na sejmšišču v Zagrebu in morajo imeti predpisane mere. Tudi volli težki nad 1200 kg, se bodo lahko prodali. Navodila se dobe na občini.

Borzna parnica

Curih, 7. nov. Pariz 9.06, London 17.57, New York 446, Bruselj 74.37, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.10

Vorošilov o sovjetski politiki

Vrhovni poveljnik ruske vojske ponavlja izjave Molotova, češ da sta Anglija in Francija začeli sedanjo vojno — Rusija hoče kljub paktu z vojskujočo se Nemčijo ostati „nevtralna“

Moskva, 7. nov. 5. Vrhovni poveljnik ruske vojske maršal Vorošilov je izdal davi ob priliki narodnega praznika 22. letnice ruske revolucije manifest na vojsko, v katerem omenja najprej notranje uspehe Rusije, nato pa govori tudi o zunanji politiki. O nemško-ruski pogodbi pravi Vorošilov, da koristi interesom nemškega in ruskega naroda, kakor ne bi mogla bolj. Pogodba pomeni obratno točko ne samo v odnosih med obeh državama temveč tudi v mednarodni politiki. Rusija pozna svoje prijatelje in jih dobro loči od svojih sovražnikov. Ni uspel poizkus potegniti Rusijo v vojno. Anglija in Francija sta začetnici sedanje vojne in jo skušata nadaljevati in razširiti. Oni sta »agresorja« v tej vojni. Rusija dosledno vodi politiko nevtralnosti in dela na vzpostavitvi miru, ki ga želi vse človeštvo. Ruska armada stoji, kakor vedno na straži in bo vsak čas odbila sovražnika, ki bi si upal napasti domovino.

Ob 10. dopoldne po moskovskem času se je na Rdečem trgu začela običajna vojaška parada v prslavo narodnega praznika. Točno ob 10. so dospeli na častno tribuno Stalin, Molotov, Kaganovič, Andrejev, Mihojan, Berija, Dimitrov in drugi. Maršal Vorošilov je pregledal vojaške oddelke, nato pa je imel 15 minut trajajoč govor. Pozdravil je vojske in prebivalstvo v imenu centralnega komiteja boljševiške stranke in v imenu ruske vlade. Omenil je na kratko notranje uspehe Rusije, nato pa je poudaril, da je Rusija ostala obvarovana od vojne, v katero so zapletene že največje države na svetu. Pakt o nenapadanju z Nemčijo je preprečil vojno. Rusija ostane nevtralna in gre svojo edino pravilno pot politike miru. Zaradi raznih prizadevanj kapitalističnih

držav pa mora biti Rusija pazljiva in k vsemu pripravljena. Vorošilov je nato omenil vkorakanje ruske vojske v Zapadno Belorusijo in Ukrajino, kakor tudi pakte z baltičskimi državami. O teh je dejal, da so utrdili strateško pozicijo Rusije. Ruska vojska v teh državah je samo prednja straža za zaščito teh držav in Rusije. Ruska vojska se nikdar ne bo vmešala v notranje življenje in suverenost teh držav. Imperalistični svet je v ognju vojne. Modra mirovna politika ruske vlade bo temu uspešnejša. Čim močnejša bosta ruska armada in mornarica. Rusija ni v vojni, mora pa biti vedno čujeta sledbe bodočih dogodkov, in vedno pripravljena, da jo dogodki ne bodo presenetili.

Moskva, 7. nov. 5. V proglasu, ki ga je davi izdal na rusko mornarico, je vrhovni poveljnik ruske mornarice Kuznetsov napovedal, da bo letos Rusija zgradila večje število novih vojnih ladij.

Rusi utrjujejo mejo proti Nemčiji

London, 7. nov. 5. Iz Bukarešte poročajo, da po poročilih iz ruskega dela Poljske ruska vojska z vso naglico utrjuje novo rusko-nemško mejo. V ruskem delu Poljske je življenje za civilno prebivalstvo zelo težko. Cene hitro naraščajo. Cene živilom so se večinoma podvojile ali potrojile, cene čevljev pa so dosegle celo devetkratno prejšnjo višino. Oficialno razlagajo to sicer s prometnimi ovirami, ker so železnice in ceste poškodovane. V nasprotju z uradnimi ruski poročili pravijo privatni podatki, da se je volitev v narodno predstavništvo novih ruskih pokrajin udeležilo v resnici v vaseh samo 25% prebivalstva, v mestih pa 50%.

Friedmanov koncert

Ljubljana 7. novembra. K'avirska tehnika in interpretacija sta po eni strani toliko široki po možnosti in po drugi strani toliko individualni, da nudita tudi, ali celo prav pri velikih mojstrih mnogo variant. Oblikovanje tona in linije te razumevanje vsebine je močno diferencirano in nikakor ni vseno, kdo izvaja n. pr. Chopina: Koczalski ali Friedman ali Kovačeva. Nerodna primera, pa zato umesta na: razliko, ki ji ni izvor samo v razumevanju glasbene vsebine, marveč tudi v tehničnih sposobnostih tem bolj karakterizira. Ali če vzamemo Schumanna, kakor ga je izvajal spet Koczalski, znan: angleški pianist Curzon, včeraj Friedman in pred nekoliko dne spet Kovačeva. Med pocinimi izvedbami del istih skladateljev je toliko razlik, da jih ne moremo niti relativno vzporediti. In če bi jih tudi mogli, se moramo v tolmačenju nasloniti na enega činitelja ki pojasnjuje kvalitativno stopnjevanje med pocinimi pianisti: na osebni potencial, ki združuje v sebi individualne reproduktivne vsebinske in tehnične zmogljivosti ter prikazuje v skupnosti izvajalno siva tega ali onega pianista. V tem pogledu pa gre Friedmanu nedvomno odlično mesto. kajti Friedman razpolaga tako z visokimi tehničnimi, kakor z obsežnimi interpretacijskimi sposobnostmi. Njegova tehnika je naravnost briljantna in je prišla do poglobljene znanosti v Chopinu in Lisztu. Pomožnost mu je piano, ki ga zna s pomočjo pedala zadrževati do časa odmeva in s tem ustvarjati močan učinek. Obveča pa operira Friedman s pedalom previdno in redko ter posevča največ pozornosti napetosti med intenzivnimi stopnjami, zaradi česar oblikuje jasne, pregledne celote, ki očitujejo neprematno dognanje ter polne preciznost. Temu se pridružuje še tehnična posebnost repetitij tonov in akorlov, ki jim je dal Friedman svojevrstno zvočnost in preciznost. Zdi se, da se Friedman ne izgublja v potankostih in mu ni glavna stvar izgraditev pocinih motivov, temveč celote. Zato je znal v vsaki skladbi oblikovati nepretrgano, organski vezano in pravilno se stopnjujočo linijo, ki predstavlja skladbo v določeni jasnosti in ji daje značaj zlitosti; kljub temu pa je tudi vsak ton zase izdelan lik, ki najde v celoti dovolj zročne in estetske povezanosti. Vprav ta linioznost je ena izmed najvažnejših odlik Friedmanove klavirske igre. Poleg tehničnih zmogljivosti, katerim Friedman priključuje še preizkušene tehnične posebnosti, ki večajo vnanji učinek pa se pianist pogloblja tudi v vsebino in izjavlja iz nje vse tiste finese, ki so jih vanjo vložili Mozart, Haydn, Chopin. Schumann ali Liszt. V interpretacijskem pogledu je Friedman izrazit romantik ki more razgibano izraziti vse pestrost in dinamiko reprezentantov romantike. Morda je vzel nekatero tempe prehitro in vprav zavoljo tega ali pa po krivdi instrumenta ponekod v zgornjih oktavah »brisal potrebno zvočno svetlost;« o velja predvsem za Hummlov »Rondo« in Schumannovo »Fantazijo«. Vendar zato celotna slika njegove igre ni nič temnejša in kaže mojstra, ki še danes predstavlja zvega najboljših svetovnih pianistov.

Friedmanov program je obsegal Mozartov »Rondo« v a-molu, Hummlov »Rondo« v Es-duru. Havdnovo »Variacije« več Chopovih skladb (Nocturno op. 55, Polonez v Fantazija. Dve mazurki in Tri etude), Schumannovo »Fantazijo« v C-duru (C-Es-C) in Lisztovo »Venezia e Napoli«. Menda najpopolnejše in čisto svojevrstno je podal Chopinove skladbe, ki jih v takšni interpretaciji pač še nismo slišali; izmed njih so še prav posebno izstopile etude, pol-

Še enkrat navijanje cen

Kdor je kriv, naj ga zadene kazen, vsega trgovskega stanu pa ne smemo napadati

Ljubljana, 7. novembra. K temu članku nam piše manufakturnist: N-nam sicer pooblastila pisati v imenu trgovstva, toda vedno močniti na vsa sumničnja in potukanja tudi ne gre. Pred leti so vrtili film: »Človek, ki dobiva klofute.« Tako nekako se nam godi sedaj. Ali pa: »Smej se, bajazoz!« S krvavečim srcem in smehljajočim se obrazom naj mirno požiramo vsa taka natočevanja, ki v tej ali slični obliki pridejo do izjava. Niso vsi trgovci angelčki. Tudi nočem zagovarjati morda maloštevilnih, ki so zakrivilili kako podražitev. Toda nikakor ni na mestu, da se vedno dolži trgovski stan, kakor da bi bili mi vsi prave pijavke ljudstva. V vsakem večjem okraju obstoje sedaj odbori za pobijanje dražnje. V teh odborih so zastopani tudi porabniki, zastopane so tudi nabavljalne zadrage. Če kdo torej opazi, da je kak trgovec neopravičeno dvignil ceno, da hoče izrabiti konjunkturo ali razmere, naj emonavno ovadita takega trgovca. Komisija bo potem ugotovila, v koliko je trgovec kriv, če je sploh kriv ali se je samo ovaditelju zdelo, da se je blago neopravičeno podražilo. Ne sme se pa dogajati, kakor dosedaj, da so nekateri sadisti, ki bi najraje obesili vse trgovce v anonimnih dopisih, javljali temu odboru, da so trgovci podražili blago kar za 40%, da so nekateri tvrde kar cele noči delale in prepisovale na listih višje cene itd. Pri tem so se posluževali ti anonimni dopisniki takih slonskih izrazov, da jih v spodobni družbi še ponoviti ne moremo.

Ce se bo kak predmet podražil — in nekaj predmetov se je res že podražilo — potem je treba iskati krivca. Ali je trgovec nalašč zvišal ceno ali jo je moral zvišati groziti ali tovarnar, to naj dožene ta odbor ali v to določena komisija. Sele potem, če se izkaže krivda trgovca, naj se obsodi ta, ne pa da se napada cel stan. Ljubljanski trgovci so sloveli v bivši Avstriji, ki je imela 52.000.000 ljudi, po svoji solidnosti. Če je pa danes mogoče, da se vrine k trgovini vsakdo, ki nima nikalnih trgovskih nazorov ne trgovskega poštenja, potem solidni trgovci tudi ne morejo odgovarjati za take kreature.

Torej, če se komu zdi, da ga je trgovec izrabil, naj kar kratkoma napravi ovadbo. Mora se pa tudi podpisati in navesti vsak konkreten primer. Vse drugo je pa samo ali sadizem ali škodoželjnost. Zakon je dovolj strog. Saj ne dovoljuje niti denarne kazni, temveč samo zaporno kazen, kakor da bi vsi trgovci bili najslabši element v državi ter sami zločinci. Če se je kak predmet podražil, je čisto sigurno, da ga tudi trgovec ne more dati po prejšnji ceni. Če notče tovarni plačati povišane cene, pa ne bo dobil blaga. Ostal bo brez zaloge in odslovit bo moral osebe, ker ne bo imel kaj prodajati. Če bo vojna dolgo trajala — in vse kaže na to — se bo marsikaj podražilo, pa če bo v vsakem kraju tudi 10 odborov poslovalo. Nazadnje bodo nam trgovcem morda še naprtili odgovornost za vojno. Vsem takim nergačem moram še na uho povedati, da se je tudi sukanec podražil za 10%, za nas trgovce pa še za več odstotkov. Zopet bomo mi krivi, ko bomo morali dvigniti cene ali pa biti brez sukanca. Torej malo več taktično pripravljeno takim zabavljočim, ki ne poznajo razmer. Tudi se naj neha enkrat v splošnem večno zabavljanje na trgovstvo. Kako pa da nabavljalne zadrage niso toliko cenejše kot oduhovi-trgovci in da uradniki, ki imajo svoje nabavljalne zadrage vendar še pri nas kupujejo?

Napisal bi lahko za cel list, toda naj to zadostuje. Na nekem shodu nam zadrage so itak zahtevali, da morajo trgovci izmreiti.

Iz Sevnice ob Savi

Odkritje spomenika blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju se bo vršilo v Sevnici na narodni praznik 1. decembra. Kljub vsem oviram in tešavam bomo vendar pričakali dan, ko se uredi-čijo naše želje, da že vidimo trajen spomin njega, ki smo ga imeli polna srca in na katerega vedno mislimo; kajti ostal nam je tudi naprej in bo našim potomcem vedno ideal državne skupnosti in svetel simbol združjenja treh plemen v veliko in močno našo domovino — Jugoslavijo.

DNEVNE VESTI

Pred znižanjem trošarine na pivo in omenak. V pristojnem ministru proučuje vprašanje znižanja trošarine na pivo Konzum piva je pri nas zelo nazadovale in industrija piva na to stalno opozarja pristojna mesta, sklicujoč se, da je prizadeta domača industrijska stroka, kakor tudi kmetje, ki pridelujejo ječmen za slad. Sedaj baje resno razmišljajo o reviziji trošarine na pivo, kakor o trošarinah na izdelke živilske stroke sploh. Se bolj aktualno se pa zdi znižanje trošarine na cement. Delno znižanje na cement, čeprav ne neposredno, bo doseženo s tem, da bo gradbeno ministvo dajalo podpore kmetom iz cestnega fonda, kadar bodo porabljali cement pri stavbihih delih v gospodarstvu.

Zopet redukcije v splitski ladjedelnic. V splitski ladjedelnici delajo že del časa v skrajnem obsegu. Dela je samo za okrog 250 delavcev, a ker jih je zaposlenih skupno 500, delajo izmenoma v dveh skupinah po 14 dni. Vendar to del časa ne bo moglo trajati in ladjedelnica name-rava reducirati 150 delavcev, ker ne dobi dela. Značilno je, da v naši primorski državi ne more obstojati niti nekaj ladjedelnic.

Dohodki mariborske carinarnice. Kljub bistvenemu spremenjenim mednarodnim razmeram jeseni se dohodki naših carinaric niso mnogo spremenili. Mariborska carinarica je imela oktobra 8 milijonov 276.083 din dohodkov. Večina od-pade na uvoz, in sicer 8.220.520 din. Na naslov dopolnilov je bilo oktobra plačano 1.188.606 din.

Možne trošarine bodo znižane? Po nekaterih vestih iz Beograda tam pri-pravljajo novo uredbo o znižanju mestnih trošarin. Trošarine bi se naj znižale celo za 50 odstotkov. Vendar bo trošarina znižana samo na kmetijske pridelke. To bi kompenzirali vsakakor zelo pozdravili, da o kmetih, ki so posebno hudi nasprotniki mestnih trošarin, niti ne govorimo. Toda znižanje trošarin se zelo upirajo nekateri gospodarski krogi, ker se boje, da bi morali z davki plačevati nadomestilo za me-stne dohodke, ki se zdaj stekajo iz trošarin. Znano je, da je mestna trošarina v Ljubljani najmočnejši vir dohodkov mest-ne občine in ča so ti dohodki prav za prav razdeljeni že za več let naprej. Dologete-ne anuitete za mnoga posojila namreč plačujejo tudi s temi dohodki. Zato smo re-ševni radovedni, kako si zamišljajo znižanje trošarin z novo uredbo.

Iz Ljubljane

Podražitev drv na Kmečkem trgu. Zadnje čase je bil trg za kurivo na Grad-novem nabrežju slabo založen zaradi sla-bega vremena, ki je onemogočalo dovoz. Pred tednom so bila bukovca drva na trgu še po 85 din kub. meter, zdaj jih pa pro-dajajo po 90 din. Zanimivo je, kako kmet-je in upravitelji to podražitev. Pravijo, da je upravitelj draginja in ko se že vse po-dražuje, ne morejo ostati poceni tudi drva. Vendar je vprašanje, ali bodo kmetje lah-ko vztrajali del časa pri zvišanih cenah, ker bo trg mnogo bolj založen, ko bo lepše vreme. Še danes je bilo precej več drv, mnogo jih pa bo zlasti jutri, ko bo tr-zni dan, če se vreme ne bo zopet postabi-lo. Meščani ne povprašujejo posebno po drvah, ker se jim zdi premokra in ker so se mnogi že založili s kurivom.

Vode so začele upadati. Včeraj je bil eden najlepših dni pozne jeseni. Po močnem jugu je lepo vreme nariskavo znamenilo. Po dežju navadno nastopi mraz, včeraj pa je bilo prijetno toplo, saj je najvišja temperatura znašala 12,8 sto-pinj. Toplo vreme je izvabilo ljudi na sto-pinj in vsi mestni parki so odzivi kakor ob nedeljah. Mnogo sprehajalcev je bilo tudi na Gradu in Rožniku. Razgled je bil tako lep, kakršen se nudi le nekajkrat na leto. Pogled je segal tudi do Julijskih Alp in zelo čiste so bile Karavanke. Kamniške planine so se pa bešale v snežni belini, kakor da so se približale do smarne go-re. Včerajšnje lepo vreme je pripomoglo, da so že nevarno narasle vode začele naglo upadati. Ljubljani je že precej nizka in na Buri se je že včeraj poplavljena površina naglo zmanjšala.

Cestna dela. Večjih cestnih del letos v Ljubljani ni bilo, če izvzamemo za-tilivanje stikov z granitnimi kockami tlakovanih cest. Zadnje čase so uredili ce-stišče v Gajevi ulici. Cesta v tej ulici je bila dolga leta provizorna in definitivno ureditev so čakali, dokler niso bile za-idane vse parcele na tako zvanem Dukičevem bloku. Gajeva ulica je bila ob neki priliki namenjena za parkiranje avtomob-ilov, da bi razbremenili Aleksandrovo ce-sto. Vendar je težko reči, če bo primer-na za ta namen, ker ni posebno široka. Cestišče tudi še zdaj ni dokončno, saj je samo makadamsko, to se pravi netlakova-zano in ne katranizirano. Morda jo bodo tlakovali kdaj pozneje. Zdarj so že polo-žene vse cestne napeljave s telefonskim kablom vred, tako da ni več nobenih po-sebnih ovir za tlakovanje.

Dve novi ograji. Prejšnji mesec je odstranila mestna občina pri svoji pristavi v vsej dolžini ob Povšetovi ulici že precej polomljeno in večinsoma trhlo ograjo iz ten-kih smrekovih debel ter jo nadomestila z novo ograjo iz deak, pobarvanih zelenka-sto. Ostanek že povsem slabe ograje ob Tomšičevi ulici pa čaka še obnove. In isto-časno je dala ograditi smrekovimi okrog-lanci tudi uprava obse državne bolnice ob isti cesti in ulici. Odnosno nasproti vzhod nem delu mestne pristave, svoj obširni do-slej neograjeni zelenjadni vrt. Ograji sta prava bedni. Vprašanje nastaja le, koliko časa bosta imeli mir pred zlikovci, kajti koj prve dni po storjenem delu so se pri naposled omenjeni ograji več okroglicev iztrgali in odnesli, nekaterim pa odbili vrh-nje dele.

Pravdanje Ljudske univerze v pr- vi tretjini poševnega leta 1939-40. Tudi letos bo imela ta naša pomembna kultur-na institucija, ki naj poseduje stik med univerzo in našim izobraževanjem, vsako sredo ob 20. svoja predavanja v mali dvorani Filharmonije. V prvi tretjini tekoče-ga leta bodo predavali sledeči gg.: 8. no-vembra: univ. prof. dr. Maks Samec: Na-domestki in umetne snovi, 15. nov.: univ-erzitetni prof. dr. Al. Zelotkar: Pomoč porodicam; 22. nov.: univ. prof. dr. Ev. Spektorski: Socialna mitologija; 29. nov.: univ. asistent inž. F. Premrl: Tehnološki pogledi na produkcijo v raznih gospodar-skih sistemih; 13. dec.: univ. prof. dr. F. Stele: Likovna umetnost pri severozapad-nih Slovanih (I. del); 20. dec.: univ. prof. dr. F. Stele: Likovna umetnost pri sever-zapadnih Slovanih (II. del).

Sadjarška in vrtnarska podružnica Ljubljana-mesto priredi prihodnje pred-avanje v sredo 8. t. m. ob 19. v kemijski dvorani na I. urči. realni gimnaziji v Ve-govi ulici. Predaval bo g. nadzornik Jo-sip Strekelj: O vzmičenju povrtnine to-rej o delu na vrtu. ki ga je treba sedaj nemudoma izvršiti. Vstop prost. Člani in gostje vabljani.

Sadjarška podružnica šiška priredi strokovno predavanje »Obrezovanje sad-nega drevja in trt« v četrtek dne 9. t. m. ob 19. uri v učilnici deške ljudske šole v Sp. šiški. Ker bo to snov obravnaval jo-ni strokovnjak, nadzornik g. Strekelj Jo-sip iz Ljubljane, pričakujemo obilno ude-ležbo.

Kolo žen nadgavnik priredil 8. t. m. ob 20. v glasbeni dvorani društva »Slogec«, Praškova ul. 19 predavanje »Kaj moramo vedeti o delovanju strupenih plinov na člo-veka?« Predava sdravniki dr. Franca Mia. Po predavanju debata. Ker so takšna pre-davanja važna in sedanjim razmeram nu-jno potrebna, so vabljani vsi, ki se zanimajo za temo.

Gele (Jana) na ob nedeljah išče gostina Martine, Zg. šiška. 542-2

Zou-Zou SESTRA ALI LJUBICA

s Josefine Baker, edinstveno šeno, ki se ji ni klanjal samo ves Paris, marveč so udivljali njeno dar vsa veličastva v Evropi. Tudi Ljubljana uživa, to kažejo razprodane predstave! — Preskrbite si vstopnice že v predprodaji! — SAMO SE DANES! Nepreklicno zadnjkrat! — Za mladine neprimerne!

Predstave ob 16., 19. in 21. uri. — KINO SLOGA, tel. 27-30.

Fovski zbor Glasbene Matice ima drevi in v četrtek, obkraj ob 20. vačni pevski vaji vsa mešana zbor. Nova na-vodila! Odbor.

Tatvine koles. Iz vicočca na Po-ljanski cesti 17 je bilo ukradeno 700 din vredno črno pleskano kolo znamke »Trieb-rade« Alojzu Severju. — Z dvorišča šole na Prulah je bilo odpeljano 500 din vredno kolo znamke »Anker« Šolarju Marjanu Babniku. — Izpred hiše v Kosodvorski uli-ci 12 je nekdo ukradel 900 din vredno ko-lo znamke »Fuch« Josipu Zirovniku. — Iz supe poleg Meneingerjevega skladišča na Sv. Petra cesti je ukradel tat 1300 din vredno kolo znamke »Viktoria« Stanku Sešku. Karlu Tarterju pa je tat odpeljal 800 din vredno kolo znamke »Dirkopp« izpred neke hiše v Rožni dolini.

Kavarna »Stritar«

danes v torek vso noč odprta!
Vsak večer koncert damske kapele s odlično pevko Elviro

V delavnici se je obstrčil. Včeraj popoldne so bili reševalci nujno pozvani na Sv. Petra cesti, kjer so pred neko krmar-sko delavnico naložili na avto 17letnega krmarskega vajenca Marjana P. Marjan je v delavnici zaužil nekaj žganja, ki ga je prinesel s seboj gospodarjev sluga. Po-tem je nenkrat potegnil iz žepa majhen samokres in se ustrelil v glavo. V bolnici je bil Marjan nekaj časa nezavest, bolj od strahu kakor pa zaradi poškodbe, ki se je izkazala kot lahka. Danes so Mar-jana že odpustili iz bolnice, a so ga odved-li na policijo, kjer bo moral pojasniti, ka-ko je prišel do samokresa.

Jersey obleke KARNICNIK Ne-botičnik.

Iz Kranja

Koncert Jadranske straže. ki bo v to-rek 7. t. m. ob pol devetih zvečer v veliki dvorani Narodnega doma, bo družabni in umetniški dogodek v našem mestu. Po idej-nem nagovoru g. predsednika dr. Bežka nastopi iz prijaznosti naša priznana in od-lična operna pevka gd. Vera Majdičeva, pri klavirju pa sodeluje iz ljubeznivosti di-plomirana konservatoristka gd. Marija Horakova, mladinski zbor tukajšnje gim-nazije pa zapoje himno Jadranske straže pod vodstvom gospe prof. Slugove in g. Li-paria. — Z obilno udeležbo manifestiraj-mo svojo trdno jadransko misel in zavest!

Vokalni koncert opernega pevca g. Slavka Lukmana v Kranju je izredno lepo uspel. Kavarna hotela Evrope je bila nabi-ko polna. Tenorist je izvajal kot prvo to-čko »Nikar ne zabi me« od Kurtisa, sledila je španška »Aj, aj, aj« od Fraiera in še nekaj opernih arij. Tenor Slavka Lukmana je dramatično zvenel, prednašanje izbor-no, da zveni pesem kakor valovi, pianissimo naraščajoče v borbeni fortissimo, za kar je žel aplava, da je moral dodati še nekaj pesmi. Koncert je trajal s odmorom vred skoraj eno uro.

Vandalizem. Te dni so neznanji zlikovci ponovi razbili s kamnenjem 6 oken hišnem posestniku g. Dolžanu na Jezerski cesti. V isti noči so, menda isti zlikovci, prerezali odvodno cev bencinske črpalke pred »Staro pošto«. Škoda, ki so jo s tem napravili na bencinski črpalki znaša nad 500 din. Policija je zlikovcem že na sledu in bodo tako vsi dobitni zasluženo kazen za tako, vsega obsojanja vredno početje.

Iz Celja

Vode so upadle. Poplava, ki jo je po-zročila v nedeljo v Celju in Savinjski do-lini Savinja s svojimi pritoki Ločnico, Suš-nico in Koprivnico, je trajala k sreči samo en dan. V noči na ponedeljek so začele vo-de upadati in so se vrnilo v svoje struge. Poplava je povzročila mnogo škode na ce-stah, potih, travnikih in njivah.

Smrtna nesreča na železniški progi. V soboto okrog 8.25 zjutraj se je vračala 70letna preuzitarica Marija Hočevarjeva iz Podgore pri Šmartnem ob Paki iz tr-govine na Rečici ob Paki domov. Ko je hotela čez železniško progjo pri Rečici, je privedla iz Celja osebni vlak. Starika se ni mogla več umakniti s proge. Lokomotiva je tresčila vanjo in jo odbila s proge. Star-ki je počila lobanja dobila pa je tudi tež-ke poškodbe po rokah. Prepeljali so jo ta-ko v celjsko bolnico, kjer pa je podlegla poškodbam.

Napad z nožem. V Vojnku pri Ce-lju sta se v nedeljo sprija 24letni dnmar-jev sin Anton Bobnar iz Škofje vasi in delavec Ciri Kuzman. V razjarjenosti je

Kino Matica — 21-24 DEMONSKA SIMFONIJA

SAMO SE DANES!
Predstave ob 16., 19. in 21. uri.
Muzikalna drama najlepših kompozicij in melodij nesmrtnega IRVINGA BERLINA

Še danes ponavljamo prekrasni nepozabni film BREZDOMCI

Nihče naj ne zamudi tega sporeda!
Predstave ob 16., 19. in 21. uri.
KINO UNION — tel. 22-21.

Kuzman pograbil nož ter zabodel Bobnar-ja v vrat in levo pleče. Bobnarja so prepe-ljali v celjsko bolnico.

Umrl je v celjski bolnici 32letni po-sestnik Adam Videc iz Male Breze pri Sv. Lenartu nad Laškim. V Vojnku je umrla v nedeljo Barba Pokornova, hčerka ba-novinskega zdravnika dr. Mirka Pokorna.

Podavazno prvenstvo tekme SK Celje: SK Hrastrnik, ki je poplava na Glaziji v nedeljo popoldne nenadno v 28. minuti prvega polčasa prekinila, je sodil

g. Kopic iz Maribora in ne g. Nemes, ka-kor je bilo po pomoti objavljeno. Kdaj bo odigrali ostanek tekme, bo določil pod-savez.

Za gradnjo vodovoda v št. Julija ob juž. žel. bo potrebni 2356 m cevi iz litega železa. Proračun za nabavo teh cevi znaša 253.600 din. Druga javna pismena ponudbena licitacija za nabavo teh cevi bo v ponedeljek 13. t. m. ob 11. dopoldne v prostorih hidrotehničnega oddelka banke uprave v Ljubljani.

»Pri belem konjičku« z novo debitantko Janja Baukartova kot Metka, hčerka Koteninova-Zupanova, ki je bil godovnik židane volje

Ljubljana, 7. novembra

»Iskati je treba!« sem rekel po letošnji premieri Belega konjička. Vem, da je iskanje težko in navadno jalovo. Iskalci zla-ta često izpremenijo tok rekam, iskalci de-mantov večkrat prestavijo hrbe, a ne naj-dejo ničesar. Če pa imajo srečo in najde-jo, morajo še dolgo rešetati, brezkon-čno prati in brusiti, brusiti z obupno vztrajnostjo.

Toda v iskanju ne smemo odnehati. Tre-ba nam je odrskega naraščaja, želimo si novih obrazov, novih glasov, novih talen-tov. Ob izkušenih rutiniranih mojstrih to-varših se naj novinci rešeta, perejo in brusijo. Tudi gledališki poročevalci mora-pomagati brusarjem. Zakaj umetniki prihajajo in odhajajo, teater pa ostane in potrebuje od časa do časa nove krvi, novih borec.

Zato se razveselim vsakega domačega debitanta. Ali se bo pojavil nov talent ali vsaj resnična, razvoja zmožna sposobnost? Često se mi zgodi kakor iskalcu zlata ali demantov: razočaran se vračam iz gleda-lišča. Včasih pa se mi užge v duši plamen-ček vroče nade in trdne vere: ni še, pa bo... če bog da in debitantova mar-jaliva fanatična vztrajnost kandidata, re-žiserjev in kapelnikov, prav gotovo bo!

ugodno zunanost, visoko, vitko postavo, priklpen obrazek, žive oči in v vsem pri-rodno, neprisiljeno elegantno kretanje.

Vse to se je iznova potrdilo s njeno Metko. Nastopila je resno in skromno, v toaletah prav tako okusnih kakor eleganc-nih, brez pretiravanja, diskretno, a živo, temperamento, čustveno. Tako ji moram kot lepi pojavi in že dobri igralki priznati uspeh.

Metka pa tudi pleše in poje. Vzlic temu da se kajpak takde debiji pripravijo na brzo roko, se je sukala Janja Baukartova vsekakor brez spotike, prožno in lahko-tno. Da bo dosegla rutinirano baletno prv-kinjo, zmerom simpatično, marljivo in uporabno Silvo Japljevo, ji bo treba seveda še par let vztrajne vaje in nastopov.

Glasovno je bila Metka šibka, menda iz razumljive treme še zadržana. Ali čit sem jo peti drugje in jo spoznal kot pevko lepe-ga, zvonkega, toplega glasa, ki kaže do-bro slo. Vzlic šibkosti pevške izraznosti pa ji treba priznati muzikalno inteligenco in popoln ritmičen čut brez distoniranja. Tako zbujta tudi s te strani dobre nade.

Prejela je nekaj šopkov in bila po pu-blički sprejeti s simpatijo.

V ostalem predstava glede naglega raz-vijanja in skladanja slik ni bila na višini letošnje premiere.

Možest Sanein je žel za Leopolda mnogo priznanja in je porabil priliko, da je Ma-tovžu Kotenini podmače Karlu (Dragu) Zupanu čestital h gođu. Zupan je bil ži-dane volje, poln komičnih domislekov in izzvalil ne je takoj ob prvem nastopu, tem-več tekom vse predstave aplavze in vesel smeh.

Režiserju inž. Golovinu in dirigentu Stri-tofuu gre priznanje za v cellem prav zado-voljivo predstavo. Fr. G.

Takole sem razmišljati tudi po sobotnem debiju Janje Baukartove. Ni še, pa bo, če vse ne vara bo prav gotovo.

Nastopila je v vlogi Metke, Koteninove hčerke. Saj je poznamo Janjo Baukartovo s produkaj in vsa kritika je omenjala so-glasno, da se z njo pojavlja igralca na-raščajnica neodvornih sposobnosti; ima že rutino uglajenost v nastopanju, jasno, lepo govoričo, inteligenco, pristen čut... Pa še nekaj ima, nekaj zelo važnega, za igralco in pevko posebno priporočljivega: izjemno

Iz Trbovelj

Kranjske deželne elektrarne obvešča-jo, da bo od vsote nedelje 5. t. m. dalje daljnovid za 60.000 voltov iz Trbovelj do Podloga pod napetostjo. Nujno opozarjamo trboveljsko prebivalstvo, zlasti kmetstva na-selja, ki ležijo ob novo napeljani elektro-vodni progi, da je vsak dotik daljnovidnih naprav in tudi pretrganih žic združen s smrtno nevarnostjo.

Trboveljska občina razglasa, da so dosepele od davčne uprave v Laškem poštne polonice za plačilo vseh predpisanih dav-kov za četrto četletje 1939, ki zapadejo v plačilo z dnem 15. eovembra t. l. Vsi dav-koplačevalci v območju trboveljske občine se pozivajo, da pravočasno dvignejo na-vedene poštne polonice v policijskem od-delku tukajšnje občine.

Delavce in nameštence opozarjamo, da si morajo v smislu predpisa nabaviti nove poslovne knjižice (legitimacije) naj-kasneje do 31. 12. t. l. Po 31. decembru t. l. bodo namreč veljavne samo nove poslovne knjižice (legitimacije) ter se bo edino na-podlagi teh mogla priznati v izrednih slu-čajih eventualna pomoč in podpora. Nove poslovne knjižice se izdajajo ob ponedelj-kih, srediha in petkih med uradnimi urami in steer od 8. do 12. in od 15. do 18. ure. Vsakdo mora prineseti s seboj dve sliki,

staro poslovno knjižico, poleg tega samci rojstni izpisek, oženjeni družinski izpisek. Onim, ki so prešli v letošnjem letu od tu-kajšnje občine pismeno obvestilo, da so vpisani v spisek tukajšnjih občinskih član-ov, ni treba prineseti s seboj ničesar drug-ega kakor navedeno obvestilo in dve sliki v velikosti 4,5 x 6 cm. Glava na sliki mora biti odkrita. Poslovna knjižica je prosta vsake tekste.

Društvo »Šola in doma, ki še več let uspešno deluje na tukajšnji meščanski šoli za zbiranje šolskega in rodbinskega kro-ga, prične v kratkem zopet s poljudnimi predavanji. Roditelji meščansko-šolske de-ce se bodo ob treh prilikah sestali z vzgo-jitelji ter pri predavanjih čuli marsikaj, kar je koristno za vzgojo meščanske šol-ske mladine, o američanih ki naj jih roditelji upotevajo pri nasvetih in vodstvu otrok izven šole. Būd v Trboveljah je iz mnogih razlogov potrebno čim tesneje sodelovanje med šolo in domov, zlasti pri delavski del, kateri niso dostikrat dani zadovoljivi predpogoji, da v prostem času ne zaidejo na slabo pot. Zato je prav, da bi bili tudi roditeljski sestanki čim pogostejši in čim številnejše obiskani. Poziva-mo vse starše otrok, ki obiskujejo meščan-sko šolo, da se setankov udeležujejo. Prvi setanek bo v nedeljo 5. novembra ob 15.30 v meščanski šoli. Predaval bo ravnatelj meščanske šole o »Mladini in kmnu«.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti. izjave Beseda Din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din

Male oglase

za »Slov. Narod«

sprejema uprava do 9. ure dopoldne

SPECIALIST ZA BARVANJE LAS

J. GODINA

FRIZERSKI SALON

Sv. Petra c. 3 — Hotel Soča

HUBERTUS PLASCI

A din 150.—

vse vrste dežnih plaščev, trend-kotov, suknj, toplaga perila itd. nudi po priznanih nizkih cenah

POSEST

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din.

STAVNO PARCELO

pri Bohinjskem jezeru zaradi nujne potrebe gotovine prodam po 19 din m². Velikost po želji kupca. Krašna sočnina lega. Po-jasnila daje gostilna Kamnje, Boh. Bistrica. 3189

STANOVANJSKA HIŠA

naprodaj na prijaznem kraju 1 uro od postaje Stična. Obsega pet velikih sob, kuhinjo in dve kleti. Električna in dobra pitna voda! Vsa pojasnila daje Josip Kocičak, Znojile, p. Krka pri Št. Štefanu. 3188

Najboljši vodnik po radijskem svetu je „NAŠ VAL“

sporedi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice s radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnica.

Izahaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran!

UPRAVA: Ljubljana, Knafljeva ulica 8. Mesečna naročnina samo 10.— dinarjev!

NAKUP GOZDOV

vsakovrsten stoječ les ponudite tvrdki Lavrencič, Ljubljana — poštni predal 205. 3148

DOPISI

JESENSKI VEČER

Dvignite v upravi »Slovenskega naroda« pismo pod to šifro! 3147

SOBE

MALO ČISTO SOBICO z vso oskrbo in souporabo ko-palnice oddam boljsemu gospo-du za 15. november. — šiška, Medvedova c. 5/III. 3181

Plin, ki je 2000 krat gostejši od platine?

Ogromna teža gmote, iz katere je sestavljen Sirius — Najhladnejša in obenem najbolj vroča zvezda v vesoljstvu

Naše sonce spada v zvezdni sistem, obsegajoč okrog tri milijarde zvezd. Zato ni čuda, da nahajajo v tako ogromnem številu nebesnih teles, izmed katerih večine niti ne poznamo, zvezdoslovci: po sestavi zelo čudne zvezde, obstoječe iz gmote, kakršne na zemlji sploh ni. Ne bomo opisovali metod in točnih računov, s pomočjo katerih so prišli zvezdoslovci do svojih zaključkov in ugotovili, kako daleč je ta ali ona zvezda od nas, koliko ton tehta in iz česa je sestavljena. Zadržimo se le na zvezdoslovcu, ki tako napredovalo, da zvezdoslovcu vse to ne samo razmeroma hitro in točno ugotove, temveč da se po posebnih metodah tudi lahko o točnosti svojih hodnjaj priprečajo.

Ker je Sirius ena najjasnejših zvezd na nebu, je bil znan že ljudem starega veka in služil je za merjenje časa. Sirius kroži namreč po elipsi, o kateri so dolgo mislili, da je povsem pravilna in da prekorači Sirius poudine njene točke v točnih časovnih presledkih. Izkazalo se je pa, da to ni res. Če bi hoteli naravnati ure po Siriusu, bi nekaj let prehiteli, potem bi pa zopet nekaj let zaostajali. Ekliptična Siriusova pot je namreč pot, ki se v enakih časovnih presledkih menja. Te motnje mora povzročiti druga zvezda, odnosno njena privlačnost, zvezda, ki so jo poznali zvezdoslovci že leta 1848, ki pa so jo prvič videli leta 1866. To je Siriusov spremljevalec, ki vpliva na matično zvezdo tako, da se njena pot menja. Ta Siriusov spremljevalec ni dosti lažji od našega sonca, ki tehta

dva septilijona ton. Ima tudi 1/2 njegove gmote, čeprav izloča v vesoljstvo samo 1/360-tinko njegove svetlobe.

Naknadno se je izkazalo, da ta zvezda belo žari, ni pa tako jasna kakor druge zvezde in sicer samo zato ne, ker je zelo majhna. V primeri s soncem pa je njen svet sam po sebi razmeroma intenzivnejši od solnčnega. V resnici je njena površina več kot 360-krat manjša od solnčne, njegov polmer je pa 19-krat manjši od solnčnega. Siriusov spremljevalec je večji od naše zemlje, toda manjši od Urana. Če pomislimo, da je gмотe Siriusovega spremljevalca samo pol manj od solnčne gmote, si lahko izračunamo, da znaša gostota te gmote (če označimo gostoto vode s številko 1) približno 60.000. Če bi sploh mogli napolniti s to gмотo dve vžgalnici skatlici, bi tehtali skupaj približno eno tono.

Leta 1914 so zvezdoslovci na podlagi žarkov, prihajajočih od te zvezde in njene vpliva na Siriusovo pot ugotovili, da je v vesoljstvu 2-krat težja gмотa od vsega, kar poznamo doslej. To se je seveda zdelo neverjetno. Pozneje pa so zvezdoslovci odkrili še dve zvezdi iz gmote enake gostote, razen tega pa so svoje račune po raznih metodah večkrat preizkusili in dognali, da so točni. Zdaj ni več dvoma, da krožijo po vsevirni zvezdi, obstoječe iz gmote, ki je 2000-krat gostejša od platine. Zaenkrat pa še nimamo odgovora na vprašanje, v kakšnem stanju je ta gмотa, dali je trda, tekoča ali plinasta. Čeprav se zdi povsem nerazumljivo, je treba ugotoviti, da ni izključeno, da je Siriusov spremljevalec zvezda, obstoječa iz samih plinov. Nekateri zvezdoslovci sicer trdijo, da se to ne da ugotoviti z nobenimi znanstvenimi dokazi, na drugi strani pa tudi nimamo dokazov, da bi mogli to trditve ovreči. Da so v vesoljstvu nebesna telesa, obstoječa iz gmote večje gostote kakor voda, pa so vendar plinasta, je zdaj že točno ugotovljeno. Tako nebesno telo je tudi naše sonce. Da bomo to lažje razumeli, moramo najprej vedeti, da ravnamo v nenaravnih pogojih, če stlačimo plin v laboratorijskih. Naravnih pogojev za take poskuse so samo v vesoljstvu, kjer doseže vročina več milijonov stopinj, in kjer je zračni pritisk tako velik, da si ga sploh misliti ne moremo. Vročina in pritisk sprostita velike atome, ki se pojavljajo v naših nenaravnih pogojih vseh zunanjih elektronov, tako da se njihov premer zmanjša približno stokratno. Plin, obstoječ iz takih atomskih jeder brez elektronov ali samo iz jeder z nekaterimi notranjimi elektroni, se lažje stlači, kakor navaden plin. Jasnost Siriusovega spremljevalca kot rečeno ni velika, če se pa ne izgubi v žarkih Siriusa samega, lahko opazimo to zvezdo z večjim daljnogledom. Od Siriusa je približno 20-krat tako daleč, kakor je oddaljena zemlja od sonca. Za pot okrog Siriusa rabi 49 let. Če je res sestavljena iz pravkar omenjenih plinov, mora znašati toplota v njenem središču nad eno milijardo stopinj in njena gostota je milijonkrat večja od gostote vode. Ker je nastala ta zvezda istočasno s Siriusom, ni stara nad bilijon let.

usnjarno dobro nam znani nacionalist in dolgoletni član Sokola g. Ivan Zagode.

Menjali so se gospodarji, le naš zvesti ljubitelj je bil v izdatno pomoč ves čas skozi 63 let pri istem podjetju. Zivljenje tega kremenitega moža je bilo en sam delovni dan, brez odihaja, ugovora ali tarjanja. Vselej je za vsako delo prijel vedrega lica in ga dokončal vzorno, sebi v ponos in gospodarju v veselje. Se danes dela kot 60letni pomočnik neutrudljivo in pravi, da edino brezdelje bi mu prineslo prerano smrt. Vsak dan popije še danes zelenko pristnega cvička in pokadi kako cigaro. Poleg težkega dela mu je to edina

zabava in rasvedrilo. Nikdar ni veselječel po gostinah, ali se družil z veseljaki in se sicer brigal za svet in politiko, živel je le delu, ki mu je bilo vselej ponos in življenjska potreba.

Spomniti pa se moramo tudi njegovega godu, ki ga bo obhajal osemdesetletnik neupogljivo in zdrav v soboto. Ze danes mu želimo vse najboljše.

Iskreno mu kličemo k njegovi 80letnici in k 60letnemu jubileju dela: »Še na mnoga zdrava leta!« Cast neumornemu delavcu, zvestemu pomočniku in srčno dobremu človeku!

Poličijski nadzornik, ki je preživel šest županov

Priljubljenemu Francu Purebru iz Zabaj vasi v spomin

Novo mesto, 4. novembra. Na dan Vseh svetnikov je bil na šmihelskem pokopališču pokopan eden najstarejših novomeških mož, znan starejši generaciji po svojih dobrih delih in priljubljenosti med občinstvom, 88 letni pol. nadzornik v p. Franc Pureber. Pokojni je bil rojen l. 1851. v Toplicah in je letos praznoval s svojo življenjsko družico Marijo 60 letnico poroke, kar je bil za Dolenjsko, zlasti še za Novo mesto in šmihelsko farno izreden dogodek.

Pokojnikov najljubši kotichek je bil pri šteditalku. Pri njem sedi njegov zvesti spremljevalec.

Pok. Pureber je prišel v Novo mesto l. 1881. kjer je prevzel službeno mesto pri mestni občini kot poličijski stražnik, njegova soproga Marija pa je opravljala bolnišniške posle v bivši občinski bolnici, ki je bila pod županovanjem pok. Lemana, Poznika itd. nastanjena v sedanji Plajsarjevi hiši poleg postojane kaptoljske mežarije. Pri mestni občini je pok. Pureber opravljal poličijsko službo nad 42 let in to z redko vestnostjo in uslužnostjo — v zadovoljstvo vsega mestnega prebivalstva. Spričo tega je užival splošen ugled pri svojih predpostavljajih pa je bil za vzorno službovanje deležen priznanja. Dasi ravno je marsikaj videl, doživel in slišal v svoji službi in bi znal povedati prav pestre zgodbe iz novomeškega življenja, tega nikoli ni storil. Svojo službo je opravljal vedno dostojanstveno in diskretno, posebno še v onih časih, ko Novomeščani niso poznali strogih poličijskih ur. Večkrat je moral v službi prenesti od marsikaterega kratketrage švabskega naduteža težke žalitve, katere pa je raje prešljal. Marsikatero zimsko jutro je pri svojih obhodih našel od kraja onemoglega ponočnjaka, ki je omanjen zamenjal snežno odejo s topljo posteljo. Tudi s takimi ljudmi je imel veliko usmiljenja. Pok. Pureber je običajno takega »bolnika« naložil na svoja močna pleča in ga tako sam zanesel na stanovanje — kjer je očeta, moža, brata, ali sorodnika nestrono in v velikih skrbeh pričakovala obupana družina. Navidezno so bila to samo mala njegova dela, vendar pa je rešil gotove smrti marsikatero družinskega očeta ali družinskega člana. V svojem poklicu je kazal izredno zanimanje za vsa sodobna vprašanja. Zlasti pri srcu pa mu je bila srednješolska mladost. Vsakega gimnazijca je poznal po imenu in vedel tudi za njegove težave. Spričo tega je tudi prav malo bivših dijakov novomeške gimnazije, ki bi ne po-

znali ali vedeli za gostoljubno stredo pol. nadzornika Purebra v Zabaj vasi.

Svoj prosti čas pa je mož posvetil ljubljeni družini, ki mu je bila v veselje, ponos in edina uteha v težkih dneh službo pol. nadzornika pri mestni občini je opravljal še vever in sveč do 70. leta in je bil vpokojen šele l. 1923 s smešno nizko pokojnino. V službi je preživel šest svojih šefov oz. županov in to: Lemana, Poznika, Segulo, Perka, Kmetiča in Rozmana, do čim sta dva Ogoretzn in Sladovič še pri življenju. Pok. Pureber je bil demokrat čistega kova in navdušen Sokol. V tem duhu je vzgojil tudi svoj otrok, katerim je preskrbel udobnejše življenje, nego ga je bil on sam deležen. Pokojniku blag spomin, preostalih naše globoko sožalje.

Novo steklo

Iz Združenih držav poročajo, da se je posrečilo izdelati steklo, ki z izpremembo temperature ne izpremeni svojega obsega. To steklo lahko razbelimo, ga takoj polijemo z mrzlo vodo, pa ne počli. Iz novega stekla so izdelali krožnik, ga položili na led in nalili vanj raztopljenega železa. Krožnik je ostal cel. Kako se izdeluje tako steklo? Najprej izdelajo dve vrsti stekla, eno se v kislini razkroji, drugo pa ne. Obe vrsti združijo in napihajo v zaželjeno obliko. Tako izdelani stekleni predmet namočijo potem v dušikovo kislino in ga — pustje v nji dokler se ne izloči iz njega tisti del, ki se v kislini razkroji. Preostalo steklo postane podobno gobi in ima v sebi zračne mehurčke.

Potem stekleni predmet znova segrejejo in steklo se skrči približno na tretjino prvotnega obsega. Podrobnosti izdelave, od katerih je seveda odvisno največ, pa seveda javnosti niso znane. Gotovo tega stekla ne bomo tako kmalu videli v praksi, ker je zaenkrat izdelovanje zelo drago.

Robespierre zagovornik strelordova

20 let prej preden je dvignil val francoske revolucije Robespierre na vodilno mesto, se je proslavil ta mladi arraski advokat z zagovarjanjem strelordova. Njegov kolega De Blissery de Bois-Valé iz St. Omera je bil dal postaviti na svoji hiši strelvod. Njegov strelvod je bil eden prvih v Franciji. Ta novotarija je bila pa trn v peti praznovrememu prebivalstvu in pretveza advokatomu konkurentu, da je dvignil proti naprednemu advokatu obtožbo. De Bois-Valé je bil obsojen, da mora v 48 urah strelvod odstraniti in to obsojdo je potrdila tudi druga instanca.

Advokat se je pritožil na vrhovno sodišče v Arrasu. Ker pa ni imel moči, da bi se tretjič zagovarjal, je naprosil mladega advokata Robespierre, naj ga zagovarja. Iz obravnave v zadevi strelordova se je razvil monstre-proces, s katerim se je sodišče bavilo tri dni. Še prva dva dneva sta pokazala, da bo mladi Robespierre nevaren tožiteljev nasprotnik. Njegov zagovor pa je prekosil vsako pričakovanje. Vse govorniške vrline, temperament, duhovitost in strupenost, ki so jih ljudje pozneje tolikokrat občudovali in se jih tudi bali, so ne že takrat v polni meri pokazale v njem. Njegov govor, strastna obramba napredka proti nazadnjaštvu, je bil za nasprotnika tako porazen, da so poslusalci Robespierreu navdušeno ploskali, ko je končal svoj govor. De Bois-Valé je lahko obdržal svoj strelvod.

SOLSKE NALOGE

Vaccum je brezračni prostor, ki v njem živi papež. Paralele so premice, ki se stikajo samo, če jih kdo upogne. Kot je trikotnik, ki ima samo dve stranici.

Zapostavljena rudarska mladina

Drugi največji premogovni revir brez zaščitne ustanove Nad 1200 otrok prepuščenih zasebni dobrotelnosti

Zagorje, 5. novembra. Ne smemo pozabiti, da je Zagorje med premogovnih revirjev na drugem mestu in da se s svojimi novimi napravami in odvarjanjem novih rovov na Lokah v Kisovcu in Kotredrežu nezadržno pomika ob stran velikim Trbovljam. Razume se, da so in da še vedno nastajajo v zvezi s tem za vzgojitelje, prav tako pa tudi za vse tiste, ki jim je naložena skrb za zdravo telesno in moralno generacijo nove naloge, ki jih ne gre ignorirati in se pred njimi skrivati v lagodno činoanje, temveč jih je treba rešiti čim prej. V Zagorju obstajajo razna dobrodelna društva, ki jih je poklicala potreba velike prestane krize in ki so vsa z največjim zatajevanjem in žrtvovanjem dostojno in uspešno izpolnjevala nelahke naloge. Delo samo pa je kazalo naprej in zdaj, ko je časno nastopilo izboljšanje gmočnega položaja naših težko preizkušanih rudarjev, je ostalo na zeleni mizi tisto najvažnejše vprašanje, ki ga je dvignilo delo samo na terenu. Govor je o zaščitnem domu za rudarsko dečo, ki je je nad 1200, ali z besedami en tisoč dvesto, torej za eno malo armado, predstavljajočo bodočo ludo našega revirja. Tako je kot najbolj poklicano sprožilo Društvo za varstvo otrok mimo drugih, ki jih je uspešno reševalo tudi do poslednje pa tudi najvažnejše vprašanje.

Koliko potov in potu, koliko pisanja in urgenc, deputacij, pritiskanja velikih in malih kljuk pa objub, narčrov, danih besed in pa spet pojednih zatrjevanj je bilo na tej poti, tega ni mogoče popisati. Ni pa prišla velika sreča, da bi se komu posrečilo pritisniti na oni skrivnostni vzvod, da bi se vsula iz tajnega predala potrebna vsota za zgraditev zaščitnega doma, kakršnega imajo že drugje. Ničče ne zavida čje so srečnejši kot naša mladina, toda tudi tile dečki in deklice bledih lic, prepuščeni samim sebi, slabi družini, neodgovornim staršem, ki ne vedo, kje se začne in kje se neha zakonska intimnost vprico nežne in dojemljive dece, vsi naši moralno inficirani in telesno slabotni bi potrebovali mnogo več kot jim more nuditi katera koli trenutno delujoča institucija. Potrebovali bi intenzivnejšega zdravstvenega nadzovanja, rok, ki bi jih izrgale polnučnem bistu. Med tem tisočim dece je več desetlin otrok, ki bodo morali bradko občutiti malomarnost poklicanih oblasti, ki se niso hotele ob dobri uri zavzeti zanje. Naša javnost pozna vedno ter primerov, pozna vse globine, toda mora hoditi molče in z rameni zmigovaje mimo propadanja živih

ljudi. S prtom kažejo na one, naj bodo kjer koli, katerih dolžnost ni samo ob slabih časih loviti nekakšne temne elemente, temveč tudi slej ko prej uspešno skrbeti za tiste, ki se tudi v tako zvanih dobrih časih na stranpotih. Zajeti v neko javno blagajno in dati tisočak ali dva je prilično lahko delo. Res je, da so dotekale podpore iz javnih sredstev prav tako pa tudi iz dobrih zasebnih rok, ki jih je vodilo tudi toplo človeško srce. Vsem tem še in še hvala. Toda zdaj je treba postaviti naš mladini nekakšen dom, bodisi polikliniko ali zaščitni dom, sploh neko institucijo, ki bi združevala skrb za telesno in še skoraj bolj važno nraevstveno zdravje. Za to pa je treba denarja, precej denarja. Eno je gotovo, da denar je, samo Zagorje ga ne dobi, to je vse in tu se debata lahko tudi zaključil.

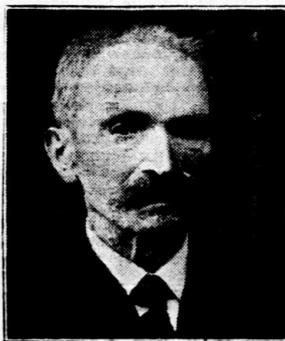
Toda ljudje iz Društva za varstvo otrok vztrajajo do zadnjega, upajo na rešitev v zadnjem hipu. Kaj vse jim je že izpodletelo. Razgovori s Higienjskim zavodom so se ponesrečili, ker se omenjeni zavod zanima samo za ustanovitev poliklinike. Pa vendar našel se je način, da bi se ostvarilo vsaj to. Je pa tu poslednje meštanske šole, ki ga — ni. Kadar bo imela meštanska šola svoj roj, naj bi se — ampak to bo kot kaže šele čez pet do deset let — do delil polikliniki del poslojpa. Omenili smo že pritiskanje kljuk drugje. Vse do danes nobenega uspeha. Torej kaj, kaj? Banovina nima in ne more dati v Zagorje, občina je revna, ker ima zagoneten raselbeni ključ s TPD, po katerem je prepričana, da ima vsako leto nekaj tisočakov manj, odboriki društva so obupani in pravijo, da bodo vprašanje ertali z dnevnega reda in skrbeli le še bolj za obutev najpotrebnejše dece. Saj bi nemara bilo to oblasti celo všeč, da bi ji ne bilo treba dajati obljub v siabi valuti. Samemu sebi samozati bolezen in si zdrav. Recept, ki utegne včas res napraviti čudež, uporabiti pa ta recept za 1200 otrok je res edinstven poskus kako oadrviti organizem občutljivega rudarskega revirja.

Ni naloga pisca teh vrst zdaj objektiviti, da je on našel nek nov izhod. Opozoriti na obupna prizadevanja in na veliko zagrenjenost tistih, na katere se je vse do sedaj oslanjala naša oblast je namen teh vrst. Po vsem tem je popolnoma brez pomena zavlateti pero k zadnjemu patečnemu vzkluku: počitite že pota in sredstva za naš zaščitni dom in vse nastopajoče generacije vam bodo hvaležne! Ne, to storiiti je dolžnost, vaša, poklicani tam zgoraj.

Dvojni jubilej vrlega moža

Brežice, 6. novembra

Zivljenje ni bilo praznik našemu jubilan-tu Peniču Martinu, usnjarskemu pomočniku pri g. Ivanu Zagodetu v Brežicah. Od svoje rane mladosti si je služil kruh s svojo še danes izredno žilavo in krepko roko, delal je od zore do mraka, zvest svojim gospodarjem, tih in poslušen. In prav takšnega poznamo še danes.

V Pečah pri Podsedri je zagledal Penič Martin luč sveta 2. novembra 1859 in tako je zdaj slavil svoj 80. rojstni dan. Za ta jubilej se je odpravil tudi k fotografu in slika nam kaže, kako je še danes dobro ohranjen. Skoraj bi ne verjeli, da ima že osem križev. Pri fotografu je bil zidane volje in kot star samec si je zelo želel, da bi imel vsaj na sliki družico. Komaj so mu dopovedali, da pomočnika, ki jo je hotel imeti poleg sebe, nima časa in da hoče jo njega samega posneti. Pa tudi sicer ima naš jubilar zelo dober humor. Posebno ob čašici slivovke ali cvička je vse mladeniški čil in če te objame ali stisne roko znancu, čutiš, kako krepak je še. Vid mu je zelo dober, prav tako sluh, boleznim ne pozna in še danes je ves prožen in krepak. Duševno je zelo dobro ohranjen in se spominja do podrobnosti doživljanje iz otroških in mladeniških let.

Omeniti pa moramo še, da obhaja naš jubilar tudi 60letnico svojega pomočniškega dela na polju usnjarske obrti. Posebno starim Brežičanom je bila dobro znana usnjarna g. Karola Leiterja. Leta 1876 je prišel k njemu v uk tedaj 17letni Martin Penič. Po triletni učni dobi je postal pomočnik in še nadalje ostal pri g. Leiterju. Po gospodarjevi smrti je prevzel usnjarno njegov zet g. Miroslav Strumberger, oče izumitelja »Strumbergerjevega torpeda in mine«, leta 1920 mu je kupil

Zalajal je s signalom v Havlovo stanovanje. Neskončno dolgo je to trajalo. Slednjic se je pa le oglasila Zdenka, Havlova žena. Ne, mož se še ni vrnil.

Heran je pritisnil na gumb splošnega poplaha. Vsa palača je po vseh koticih zadržela pod udarci zvonicov. In čez nekaj minut so bili že zbrani v sobici pod stolpom vsi njeni stanovalci.

Zaspani in presenečeni. Ura je bila deset in vsi so bili presenečeni v spanju.

Inženirja Havia ni bilo med njimi. Vsi so slutili, kaj se je bilo zgodilo. Najbolj pa seveda Zdenka. Toda bila je mirna, malone ledena. Boj jo je bil že naučil zreti naravno na vse nepričakovano.

— Kdo izmed vas je videl davi gospoda Havia?

Oči so ostale izbuljene in usta zamrznjena.

Heran je takoj izdal povelja: Sam ostanem v službi v stolpu. Paulus bo preiskal stolpič in način, kako je mogel poveljnik izginiti, pilot Karas in sofer Tobek poiščite sledove v okolici gradu in na cesti. Drugi naj bodo pripravljivi, pripravijo naj orožje, drugi pilot letalo. Vse vesti nemudoma poročati v centralni stolp.

Poslušali so molče. Bili so resni, globoko zamišljeni in čim je izdal Heran povelja, so se razpršili mračnih obrazov vsak na svoje mesto.

Samo Zdenka je ostala na svojem mestu, globoko zamišljena, in zdelo se je, da ji je nekakšen steklen pajčolan zastril oči. Noben inženir se ji ni upal pogledati naravnost v oči. Tem manj, reči ji kaj v tolažbo. Obležal je med njimi pomolk, tesnoben in dolg, ki ga ni znal ničče izmed njih preskočiti. Slednjic se je ona prva napolila proti stolpiču.

In vsi trije so še vedno molčali, molčali so tako,

da se je zdelo, da je nad njimi razprostrta tišina s svojo neizmerno težo zavallla vrelece njihovih duš.

17.

Njen ogled ni trajal dolgo. — Prosim vaju, sporočita mi uspeh preiskave, čim pridejo vesti, — je dejala, ko si je bila površno ogledala stolpič, — in pridita oba, da se dogovorimo, kaj bo treba ukreniti. Službo lahko prevzame časno kdorkoli, zdaj itak to ni važno, — je pripomnila. Potem se je pa obrnila in odšla hitro v svoje sobe, ker se je bala, da bi se ne sesedla.

Vrgla se je na divan in skrila obraz v blazinicah. Njene oči so ostale bolešno suhe.

Tako torej se je neslavno končal tvoj boj z vsem svetom. Trajal je mesec dni. Samo za en mesec si odgodil vojno. Komu je to prineslo korist? Svet se ni niti zganil, niti zasakal se ni, on gre mirno svojo pot naprej. Človek, pa naj bo še tako močan, je samo črv, ki ne more dvigniti zemlje iz njenih tečajev.

To je bil boj brez upa zmage. Včas se je oglasil na dnu njene duše razburljiv glas, da je že vse končano. Kaj je nama bilo do vojne? Naj se gre morit, kdor hoče, samo da bi bila midva srečna. To ni tako sebično kakor mislite. Hrepenite vsi samo po svoji sreči in če ne boste ovirali drugih, bo srečen vaš svet.

Bože moj, kako težko je to življenje! Kako po nepotrebnem si ga kompliciramo. In čemu je to potrebno? Ker so ljudje tako hudobni ali ker so tako neumni.

Kristus je bil križan. Sto drugih so ubili, sežgali, razčrtvorili in obesili.

In vse to samo zato, da bi mogli oni drugi kovati dobicek iz njihovih besed. Toda svet se ni na svoji poti niti ustavil, niti obrnil.

Lev Vladyka: MOŽ, KI JE UGASNIL SOLNCE

FANTASTIČEN ROMAN

Bila je žena, ki je sedela pred sodiščem kraj njega. Opazil je bil plamene mrknje, s katerimi je prebadala Havia.

— V čast si štejem, povabiti vas, — je dejal, ne da bi se prav zavedal svojih besed.

Pobočna plošča — letališče — se je razprostirala liki netopirjeva krila nad vrvenjem ulice.

Dve brzi letali Backersovega tipa sta se pognali iz gornjega nadstropja in se z jasno žoltim krikom zasmejali v pozdrav.

Vstopili so. Rakete so zalajale in kovinasti ptici sta se pognali v zrak.

Rybařev atelje je bil ogromna dvorana.

Neobičajni aparati, velike steklene posode, precizni časomeri in zapisovalni aparati, projekcijske plošče, fotoaparati, lovci zvokov, avtomatične svetilke, jekleni instrumenti in orodje čudnih oblik, okularji in leče, zavese, votline v stenah, kulise, svetela telesa, pipe, ventilatorji, stikala... in mnogo stvari, o katerih se ni mogel noben prišlec točno izraziti.

Rybař se je smehljaj.

Konzorcij je sedel v naslanjače, pripravljene na podju.

En sam pritisk na stikalo in operacijska miza se je ustavila pred podjem.

Se en pritisk in vstopila sta dva pomočnika.

Havia so privezali k operacijski mizi. — Gospodje, morda bi lahko začeli s tem, da bi vcepilji pacijentu (to besedo je zaklel Rybař v ironične narekovaje) dvestopetdesetodstotno občutljivost.

Symptom je prikimal z glavo.

Erwein je hotel izgovoriti nekaj besed, morda ponoviti ponudbo Havlu. Toda pod vtisom izrednih dogodkov je tudi on prikimal.

Havel je trdovratno molčal. Ali je še čakal?

— Ustavite! — se je začul energičen glas Luise Laverove. Bil je oster liki nož in trd nalik skal.

Avtomatičen električni ubijač v njeni roki je bil neizprosno namenjen na Rybařa.

Manjkala sta dve minuti do poldvanaestih in roka kronometra se je počasi plazila naprej.

Stražnika, ki sta bila privedla Havia v dvorano, sta hotela planiti na Luiso. Toda ta čas se je Rybař zgrudil, kakor da ga je zadela strela.

— Stojte! je kričnil Havel.

Toda on ni bil več gospodar položaja.

Svoje karte, ki jo je bil prihranil za zadnji trenutak, zdaj ni mogel več porabiti.

V gradu Krona se je prvi prebudil Heran. Nastopiti bi bil moral službo. Izbuljen pogled na uro. Kaj takega se mu še ni pripetilo. Zaspal je bil več ur.

Na hitro roko se je oblekel in skočil v poljevo dvigalo. Vključil je četrto hitrost in nestrpno čakal, da ga dvigne dvigalo pred stolpič palače.

Bil je prazen.

Čudna soparica v zraku in v Heranovi glavi, neotipljiva in neopredeljena, mu je valjevala opresnost. Tu nekaj ni bilo v redu.